

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

*Κρυμμένο στην οδό
Ονασαγόρου,
ανάμεσα στα
γραφικά μαγαζάκια,
βρίσκεται το
εκκλησάκι του Αγίου
Ελευθερίου,
προστάτη των
σκλαβωμένων και
ελευθερωτή
επιτόκων γυναικών.*

Γράφει η Άντρια Λεωνίδου

Ναός Αγίου Ελευθερίου

ΜΕΤΟΧΙΟΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΜΑΧΑΙΡΑ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΟΝΑΣΑΓΟΡΟΥ

Ο ναός, ένα από τα επτά μετόχια της Ιεράς Μονής Μαχαιρά, κλέβει τις εντυπώσεις για την ιδιόμορφη αρχιτεκτονική του. Κτίστηκε από τον Εθνομάρτυρα Κυπριανό το 1804, όταν ήταν Οικονόμος της Αρχιεπισκοπής. Το χώρο είχε δωρίσει στη Μονή του Μαχαιρά το 1800

μια ευσεβής κυρία με το όνομα Μαρία, ο τάφος της οποίας βρίσκεται στον περίγυρο. Ο ναός κατασκευάστηκε χωρίς άδεια της τουρκικής διοίκησης του νησιού. Ο Κυπριανός όμως, τους ξεγέλασε αφήνοντας τους να πιστεύουν ότι έκτιζε μόνο μια μικρή αποθήκη της Μονής.

Η τοποθεσία του ναού ξαφνιάζει τους πεζούς, αφού το μόνο στοιχείο που μαρτυράει την ύπαρξη του, είναι η εικόνα του Αγίου σε μια κατά τα άλλα συννηθισμένη καγκελόπορτα. Ανοίγοντας την καγκελόπορτα, ο επισκέπτης έρχεται αντιμέτωπος με ένα φαρδύ διάδρομο που οδηγεί στο γυναικωνίτη. Στο χώρο υπάρχουν εικόνες, αλλά και επιβλητικές αιογραφίες στην αριστερή πλευρά. Η είσοδος στο κυρίως μέρος του ναού, παρόλο που βρίσκεται τρία πόδια κάτω από την επιφάνεια του δρόμου, δεν διαφέρει σε τίποτα από μια συνηθισμένη εκκλησία. Πάνω από την παραδοσιακή ξύλινη πόρτα βρίσκεται η κλασική επιγραφή όπου αναγράφεται η ημερομηνία κατασκευής του ναού, 1806. Δέος καταλαμβάνει τον επισκέπτη του ναού, αφού οι τοίχοι όλοι είναι καλυμμένοι με αιογραφίες βυζαντινής εποχής. Το αίσθημα αυτό ενισχύει το περιορισμένο φως. Τα γνωστά παραδοσιακά φωτιστικά δεν αντικαταστάθηκαν με αυτά του ηλεκτρισμού με τις παραπλανητικές λάμπες-κεριά. Το μοναδικό τεχνητό φως υπάρχει πάνω από το εικονοστάσι για λόγους πρακτικότητας, αφού ο ιερέας το χρειάζεται για να διαβάσει τις ψαλμωδίες.

Η εικόνα της Παναγίας

Αυτό που κάνει τον ιερό ναό του Αγίου Ελευθερίου ξεχωριστό είναι το πιστό αντίγραφο της εικόνας της Παναγίας του Μαχαιρά. Το αντίγραφο προέκυψε μετά τη φύλαξη του αυθεντικού εικονίσματος στην εκκλησία αυτή, ύστερα από πυρκαγιά που απείλησε το Μοναστήρι του Μαχαιρά το 1892. Όταν οι μοναχοί είδαν τη φωτιά

Η ιδιαιτερότητα του ναού είναι η τοποθέτηση των εικόνων στο εικονοστάσι. Η εικόνα της Παναγίας, έχει τοποθετηθεί στα δεξιά της Ωραίας Πύλης αντί στα αριστερά.

να καταστρέφει το μεγαλύτερο μέρος της Μονής, αποφάσισαν να μεταφέρουν την ιερή εικόνα της Παναγίας, μαζί με μερικά παμπάλαια χειρόγραφα και εκκλησιαστικά σκεύη στο μετόχι τους στην Λευκωσία, στον Άγιο

Ελευθέριο. Μετά την κατάσβεση της πυρκαγιάς και την αποκατάσταση των ζημιών, το εικόνισμα και τα άλλα πολύτιμα αντικείμενα μεταφέρθηκαν πίσω στον Μαχαιρά.

Η μεγαλύτερη ιδιαιτερότητα ►

Αυτό που κάνει τον ιερό ναό του Αγίου Ελευθερίου ξεχωριστό είναι το πιστό αντίγραφο της εικόνας της Παναγίας του Μαχαιρά

του ναού είναι η τοποθέτηση των εικόνων στο εικονοστάσι. Το αντίγραφο του εικονίσματος της Παναγίας την απεικονίζει να προσεύχεται προς τα αριστερά και για το λόγο αυτό, έχει τοποθετηθεί στα δεξιά της Ωραίας Πύλης ενώ η εικόνα του Χριστού στα αριστερά, δηλαδή στην αντίστροφη θέση από αυτήν που υπάρχει στις άλλες εκκλησίες. Η τοποθέτηση αυτή ήταν κατά κάποιο τρόπο υποχρεωτική, αφού δεν ετίθετο θέμα η εικόνα της Παναγίας να έχει «γυρισμένη την πλάτη» προς αυτή του Χριστού.

Τα 200 χρόνια του ναού

Το 2006, με την συμπλήρωση 200 χρόνων από την ανέγερση του Ιερού αυτού Ναού, εκτός από τις εορταστικές λειτουργίες που τελέσθηκαν εκεί και στο

Μοναστήρι του Μαχαιρά, η Μονή εξέδωσε αναμνηστικά έντυπα. Τα έντυπα αυτά μπορούν να βρεθούν ακόμα και σήμερα στην εκκλησία και περιλαμβάνουν το βίο του Αγίου Ιερομόναχου Ελευθερίου, αλλά και το βίο του Οσίου Στυλιανού του Παφλαγόνος, αφού ο ίδιος ο Ναός τιμάται και επ'ονόματι του Οσίου αυτού.

Οι ώρες λειτουργίας της εκκλησίας, πέραν φυσικά από τις καθιερωμένες λειτουργίες της Κυριακής, δεν είναι σταθερές. Ο λόγος είναι γιατί για να ανοίξει η καγκελόπορτα του ναού, πρέπει κάποιος μοναχός από τον Μαχαιρά να μεταβεί στη Λευκωσία. Συνήθως όμως, όλο και σε κάποιον ιερωμένο θα προκύψει μια δουλειά για να βρεθεί στη «χώρα», έτσι σχεδόν καθημερινά γύρω στις 10 με 11 το

Οι τοίχοι της εκκλησίας είναι όλοι καλυμμένοι με αγιογραφίες βυζαντινής εποχής

πρωί κάποιος θα βρίσκεται στην εκκλησία ανοίγοντάς την και για το κοινό.

Το εκκλησάκι ξεφεύγει κατά πολύ από τα στερεότυπα και καθιστά την επίσκεψη κάθε πιστού μοναδική εμπειρία. Ακόμα πιο όμορφη εμπειρία θα είναι και ο συνδυασμός της επίσκεψης με την παρακολούθηση μιας λειτουργίας και ιδιαίτερα την ημέρα του Αγίου Ελευθερίου στις 15 του Δεκεμβρίου. ■